

z bibliografie samizdatu

EDICE ALEF

Samizdatová edice Alef je jedinou edicí, která se systematicky zabývala judaismem. Vznikla počátkem 80. let v okruhu lidí, kteří se chtěli seznámit s judaismem a hebrejskou literaturou. Byli to Karol Sidon, Leo Pavlát, Tom Tomášek se ženou, Helena Přívorová, Alena Krekulová, Lily Sekytová, Vladislav Zadrobílek a další. Editorem Alefu byl Jiří Daníček. Souběžně s edicí vycházely ročenky nazvané Kalendář, kde se soustřeďovaly kratší texty a ukázky z připravovaných překladů. Byly to vlastně strojopisné sborníky formátu A4 v rozsahu 69 – 147 stran a celkem jich vyšlo sedm. Kalendář volně navazoval na čtvrtletně vydávané „kalendáře“ Vladislava Zadrobílka z roku 1979.

Vznik edice předznamenal vydání Sidonovy knihy *Návrat Abrahamův*, označujeme ji proto jako nultý svazek. Celkem tedy vyšlo 18 titulů v 19 svazcích, tři od českých autorů, ostatní byly překlady. Vydávala se literatura odborná – např. z hebrejštiny přeložený *Komentář k Pěti knihám Mojžíšovým* (zůstalo jen u prvních dvou), talmudský traktát *Pirke Avot*, práce o historii Židů i filosofický text Levinasův. V edici vyšla také jedna sbírka básní, jeden dramatický text a zcela mimořádnou pozornost věnoval Alef dětské literatuře. Kromě příběhů Rabi Nachmana zde vyšly pohádky I. B. Singera a *Osm světů* Leo Pavláta. Buberovy *Chasidské příběhy* byly vydány Alefem dvakrát a ještě před listopadem 1989 je připravilo k vydání nakladatelství Kalich.

V edičním programu Alefu bychom také našli kromě dalších Rašiho komentářů například povídky S. J. Agnona, práce André Nehera, *Svět modliteb* Elie Munka, Levinasovu *Obtížnou svobodu* a *Stavební plán světa* od Friedricha Weinreba. K realizaci samizdatových vydání těchto titulů již nedošlo. V r. 1990 vyšla ještě v samizdatové úpravě první část *Přehledu židovské česky psané literatury* od T. Pěkného a posledním samizdatovým titulem byla *Knih příběhů Rabi Nachmana*.

Knihy byly vydávány v různých formátech, zpočátku strojopisně, později xeroxem rozmnožené ze strojopisných předloh. Ty byly většinou napsány na dosti neobvyklém elektrickém psacím stroji s bezpatkovým písmem, který edici věnoval Jiří Němec před svým odchodem do Rakouska. Kvalitní opisy Zdeny Erteltové-Philipsové na tomto stroji „prozrazují“ i ty tituly Alefu, které nebyly označeny názvem edice. Jejich grafická úprava, výtvarný doprovod a technické provedení převyšuje tehdejší oficiální průměr. Náklady posledních titulů dosahovaly až 100 kusů.

První tituly edice vázal V. Zadrobílek, později tento úkol převzala Gabina Zoubková. Vázala knihy do režného plátna, menší publikace a Kalendáře do lesklého kartonu. Překládalo se z hebrejštiny, němčiny a angličtiny. Největší díl této práce zvládla ve vynikající kvalitě Alena Bláhová, dále překládala Helena Přívorová a na překladech pracovali také Tom Tomášek, Táňa Pavlátová, Lily Sekytová, Alena Krekulová, Tereza Krekulová, Hana Mayerová i sám editor. Zvlášť obtížný překlad Levinase pořídili pro Alef J. Sokol s A. Fárovou. O relativně velké náklady edice se zasloužil Ivan Chvatík, který fungoval jako spolehlivá rozmnožovna nejenom Alefu, pro který pořizoval také „dotisky“ starších titulů, ale kopíroval i Knihovnu Střední Evropy, spisy Jana Patočky, sešitové vydání Heideggerova díla *Bytí a čas*, které i sám překládal, a samizdatové časopisy. Tuším ale, že to nebude zdaleka všechno, jeho záběr byl opravdu široký.

Finančními prostředky na provoz přispěli Memorial Foundation for Jewish Culture, Nadace Charty 77, Bill Gross z Tel Avivu a další.

V roce 1991 vzniklo při Federaci židovských obcí v České republice nakladatelství Sefer. Jeho ediční program volně navazuje na edici Alef a setkáváme se tam tedy m. j. i s tituly vydanými nebo připravovanými v této edici.

Fakta o činnosti edice či lépe nakladatelství Alef lze nalézt také v rozhovoru Jiřího Daníčka pro časopis Iniciály č. 19-20/1991 a většina titulů byla anotována v samizdatovém Kritickém sborníku.

Bibliografické záznamy zahrnují celou produkci Alefu, tituly jsou řazeny chronologicky a popis je pořízen de visu i u knih, které ještě v Libri prohibiti zastoupeny nejsou, anotace jsem doplnil také o údaje k eventuálním knižním vydáním.

Aleň Krekulové a Jiřímu Daníčkoví děkuji za účinnou pomoc, bez níž by tato práce nevznikla.

JIŘÍ GRUNTORÁD

Soupis titulů

SIDON, Karol

Návrat Abrahamuv / Karol Sidon. – [Praha] : [Alef], [1981?]. – 109, [1] s. ; 25 x 19 cm. – ([Sv. 0]).

[Esej. Tiskem: Praha, Půdorys 1995 s názvem *Návrat Abrahamův.*]

HALEVI, Z'ev ben Šimon

Vesmír v kabbale / Z'ev ben Šimon Halevi ; Překlad z angl. originálu [Lily Sekytová]. – Praha : [Alef], 1982. – 229, [1] s. : 22 obr. na příl. ; 24 x 21 cm. – ([Sv. 1]). – Název angl. originálu: *A Kabbalistic Universe*, London 1977. – Přehled jmen a kabbalistických výrazů. – Tištěno oboustranně.

[Výklad. Tiskem: Praha, Volvox Globator 1994 s názvem *Vesmír v kabale.*]

BUBER, Martin

Chasidské příběhy 1. / Martin Buber ; Překlad [Alena Bláhová] ; Přebal [Anna Tomášková]. – [1. vyd.]. – Praha : [Alef], 1983. – 233, [2] s. : 1 fot., 1 mapa ; 24 x 21 cm. – ([Sv. 2]). – Název originálu: *Die Erzählungen der Chassidim*. – Přebal s tiskem.

[Povídky. Tiskem: Praha, Kalich 1990.]

BUBER, Martin

Chasidské příběhy 2. / Martin Buber ; Překlad [Alena Bláhová] ; Přebal [Anna Tomášková]. – [1. vyd.]. – Praha : [Alef], 1983. – 255 s. : 1 fot. ; 24 x 21 cm. – ([Sv. 3]). – Název originálu: *Die Erzählungen der Chassidim*. – Přebal s tiskem.

[Povídky. Tiskem: Praha, Kalich 1990.]

BUBER, Martin

Chasidské příběhy 1. / Martin Buber ; Překlad [Alena Bláhová]. – [2. vyd.]. – [Praha] : [Alef], b.d. – 233, [2] s. : 4 fot. ; 24 x 21 cm. – ([Sv. 2]). – Název originálu: *Die Erzählungen der Chassidim*. – Na titulním listě uvedeny nakl. údaje 1. vydání: Praha 1983. – Tištěno oboustranně. – Předsádka se vzorem.

[Povídky. Tiskem: viz 1. vydání.]

BUBER, Martin

Chasidské příběhy 2. / Martin Buber ; Překlad [Alena Bláhová]. – [2. vyd.]. – [Praha] : [Alef], b.d. – 255 s. : 5 fot. ; 24 x 21 cm. – ([Sv. 3]). – Název originálu: *Die Erzählungen der Chassidim*. – Na titulním listě uvedeny nakl. údaje 1. vydání: Praha 1983. – Tištěno oboustranně. – Předsádka se vzorem.

[Povídky. Tiskem: viz 1. vydání.]

ANSKI, Salomon

Dybuk : Dramatická legenda o čtyřech jednáních / S. Anski ; Autor německého překladu Arno Nagel ; Překlad do češtiny [Hana Mayerová]. – Praha : [Alef], 1984. – 81 s. ; 22 cm. – ([Sv. 4]). – Přeloženo z němčiny. – Název originálu: *Dibbuk*. – Údaje o překladateli na titulním listě. [Divadelní hra.]

LEVINAS, Emmanuel

Závěry / Emmanuel Levinas ; Překlad [Jan Sokol], [Anna Fárová]. – Praha : [Alef], 1984. – 39 s. ; 20 cm. – ([Sv. 5]). – Název souběžně angl.: *Conclusions*. – Poslední část knihy *Totalita a nekonečno*, v tiráži uveden podnázev *Esej o exterioritě*. – Poznámka překladatelů. [Esej. Tiskem in: *Totalita a nekonečno*, Praha, Oikúmené 1997 v překladu J. Sokola a M. Petříčka jr.]

PIRKE

Pirke Avot : Výroky otců / Překlad [Helena Přívorová], [Tom Tomášek]. – [Praha] : [Alef], b.d. – 107 s. : 1 fot., il., 24 s. příl. ; 30 cm. – ([Sv. 6]). – Použitá literatura. – Na příloze hebrejský originál. – Tištěno oboustranně. [Traktát. Tiskem: Praha, Sefer 1994 v překladu Bedřicha Noska.]

STEMBERGER, Günter

Přehled židovské literatury / Günter Stemberger ; Překlad [Alena Bláhová]. – [Praha] : [Alef], 1985. – 297 s. ; 25 x 22 cm. – ([Sv. 7]). – Název originálu: *Geschichte der jüdischen Literatur*. – Jmenný rejstřík. – Tištěno oboustranně. [Přiručka.]

ŠEST

Šest příběhů rabi Nachmana / Překlad [Alena Krekulová], [Lily Šekytová] ; Grafická úprava [Lily Šekytová]. – Praha : [Alef], 1986. – 105 s. ; 25 x 16 cm. – ([Sv. 8]). – Přeloženo z angl. vyd. *Rabbi Nachman's Stories*, New York 1983. – Tištěno oboustranně. – Šedá předsádka. – Vazba se vzorem. [Povídky.]

WEINREB, Friedrich

Symbolika biblického jazyka : Úvod do struktury hebrejštiny / Friedrich Weinreb ; Zpracoval Friedemann Horn ; Překlad [Táňa Pavlátová]. – Praha : [Alef], 1987. – 125 s. : 1 tb. ; 26 cm. – ([Sv. 9]). – Název originálu: *Die Symbolik der Bibelsprache*. – Poznámka o autorovi. – Vyběrová bibliografie. – Tištěno oboustranně. [Přednášky. Tiskem: Praha, Herrmann a synové 1995 v překladu M. Horáka.]

PAVLÁT, Leo

Osm světél / Leo Pavlát ; Kresby Marc Chagall. – [Praha] : [Alef], [1987]. – 282, [4] s. : 10 il. ; 27 cm. – ([Sv. 10]). – Za obsahem na volné straně uvedeno: Zákaz dalšího opisování. – Desky s tiskem a nalepenou ilustrací. [Pověsti. Tiskem: Praha, Albatros 1992.]

JICCHAK, Šelomo ben

Komentář k Pěti knihám Mojžíšovým. Berešit I. Genesis [A] / Šelomo ben Jicchak zvaný Raši ; Úvod Simon Langer ; Překlad [Helena Přívorová]. – Praha : [Alef], 1988. – 6, 188 s. : 1 obr. ; 27 cm. – ([Sv. 11]). – Přeloženo z hebrejského originálu. – Poznámka překladatele.

SINGER, Isaac Bashevis

Koza Zlata a jiné pohádky / Jicchak Baševis Singer ; Překlad z francouzštiny [Jiří Dančák] ; Ilustrace Maurice Sendak. – Praha : [Alef], 1988. – 86, [2] s. : 17 il. ; 23 x 16 cm. – ([Sv. 12]). – Obsahuje sedm pohádek. – Tištěno oboustranně. – Obálka s tiskem. [Pohádky. *Koza Zlata* tiskem s názvem *Koza Zlatka* in: I. B. Singer: *Příběhy pro děti*, Vimperk, VIK 1995 v překladu Renaty Opatrné.]

KLEMPERER, Gutmann

Pražský rabinát : od smrti rabiho Löwa ben Becalel známého pod jménem rabi Löw, až do našich časů (1609 – 1879) / Gutmann Klemperer ; Překlad [Alena Bláhová]. – Praha : Alef, 1988. – 103 s. : 16 obr. ; 27 cm. – ([Sv. 13]). – Název originálu: *Das Rabbinat zu Prag*. – Ediční poznámka. – Jmenný rejstřík. – Tištěno oboustranně. – Přebal s tiskem. [Studie.]

SINGER, Isaac Bashevis

Lví mléko / Jicchok Baševís Singer ; Překlad z francouzštiny [Jiří Daníček] ; Ilustrace Philippe Fix. – Praha : Alef, 1989. – 48 s. : 18 il. ; 18 cm. – ([Sv. 14]). – Tištěno oboustranně. – Obálka s tiskem. [Pohádka.]

JICCHAK, Šelomo ben

Komentář k Pěti knihám Mojžišovým. Šemot II. Exodus [A] / Šelomo ben Jicchak zvaný Raši ; Překlad [Helena Přivorová]. – Praha : Alef, 1989. – 175 s. : 1 obr. ; 27 cm. – ([Sv. 15]). – Přeloženo z hebrejského originálu. – Poznámka překladatele. – Tištěno oboustranně. – Přebal s tiskem.

LASKER-SCHÜLEROVÁ, Else

Tvé srdce je moje nebeská říše : Básně z let 1910-1920 / Else Lasker-Schülerová ; Doslov Gottfried Benn ; Překlad [Alena Bláhová]. – Praha : Alef, 1989. – 95 s. : 1 il. ; 25 cm. – ([Sv. 16]). – Ediční poznámka. – Tištěno oboustranně. – Ilustrovaná obálka. [Výbor z básnických sbírek. Tiskem: Praha, Torst 1993 s názvem *Moje zázraky*.]

PĚKNÝ, Tomáš

Přehled židovské česky psané literatury I / Tomáš Pěkný. – Praha : Alef, 1990. – 342 s. : 13 il. ; 29 cm. – ([Sv. 17]). – Jmenný rejstřík. – Výběr z literatury. – Seznam titulů edice Alef. – Na rubu titulního listu copyright autora a vydavatele. – Za textem anglická poznámka. – Tištěno oboustranně. [Studie. Tiskem: Praha, Sefer 1993 s názvem *Historie Židů v Čechách a na Moravě*.]

KNIHA

Kniha příběhů rabi Nachmana I ; (Sefer Sipurej maasiot) / Překlad z hebrejštiny do angličtiny Arje Kaplan ; Překlad do češtiny [Tereza Krekulová], [Lily Sekytová] ; Obrazový doprovod Marc Chagall. – Praha : [Alef], 1990. – 231 s. : 11 il. ; 27 cm. – ([Sv. 18]). – Přeloženo z angl. vyd. *Rabbi Nachman's Stories*, New York 1983. – Tištěno oboustranně. – Přebal s tiskem. [Povídky.]

KNIHOVNA STŘEDNÍ EVROPY

Při samizdatovém časopise *Střední Evropa* (viz KS 1-2/1995), který vycházel od r. 1984, vzniklo v r. 1986 knižní vydavatelství *Knihovna Střední Evropy*. U jeho zrodu stáli zejména členové redakce *Střední Evropy* Rudolf Kučera, Josef Mlejnek, Luděk Bednář, Zbyněk Hejda, Petruška Šustrová a také Andrej Stankovič. Vydavatelství se orientovalo na tituly tématicky příbuzné zaměření časopisu *Střední Evropa*. Rozvrženy byly do dvou edičních řad.

Prvním titulem byla próza I. B. Singera *Šoša* v překladu Lucie Lucké. Byl to první svazek *Literární řady*, za ním následovaly ještě další: v r. 1987 *Pastvina* J. Mlejnk a *U Bernátů* Š. Welse (dvě vydání s vročením 1987), a v r. 1988 *Koruna z peří a jiné povídky* od I. B. Singera.

Odborná řada byla zahájena *Čtením o Jakubu Demlovi* J. Oliče v r. 1987, v r. 1988 vyšel *Ztročený duch* Czesława Miłosze v překladu Andreje Stankoviče a Jindřicha Bellinga. V roce 1989 vydala *Knihovna Střední Evropy* ještě dvoudílnou gymnaziální učebnici B. Smékala (pod pseudonymem Moravský) *České dějiny do roku 1848*, dále první díl práce autorského kolektivu tehdy známého jako Podiven s názvem *Češi v dějinách nové doby: Pokus o zrcadlo*. (Toto dvousvazkové vydání končí šestou kapitolou.) Další díly vyšly již v jiné vydavatelské dílně. Posledním svazkem vydavatelství je práce R. Kučery *Národy a státy ve Střední Evropě*, podepsaná pseudonymem J. Vrána.

Připravované tituly J. Olič: *Průvodce životem a dílem Josefa Váchala*, A. Wandruszka: *Habsburský dům*, N. Mandelštamová: *Knihla druhá* a H. Nürnberger: *Joseph Roth* již v samizdatu nevyšly.

Knihovna Střední Evropy byla zpočátku vydávána klasickou samizdatovou technikou t.j. na průklepovém papíře, knihy Moravského, Oliče, Vrány a druhé vydání Welse jsou již rozmnoženy xeroxem. Náklad strojopisů se pohyboval kolem 100 kusů (u Mlejnkovy *Pastviny* byl nižší), pozdější xerografická vydání měla náklad až 200 kusů. Všechny knihy mají jednotný formát 24 x 21 cm popř. 24 x 20 cm a kartonovou vazbu s barevným přebalem. Výjimku tvoří pouze Moravského učebnice a *Češi v dějinách nové doby*, které jsou vázány do černého plátna s nalepeným barevným štítkem.

Pro *KSE* psala hlavně Jiřina Čílová, jednu knihu opsala i Petruška Šustrová, xeroxové množení zajišťoval Vavřínc Korčič. Výtvarnou stránku měl na starosti Zdeněk Ballák, který navrhoval kromě barevných grafických novoročenek *Střední Evropy* i přebaly pro knihy *KSE* a obstaral fotografie pro Oličovu knihu. Jeho návrhy prováděl sítotiskem tiskař Pavel Kadlec. Finančně podpory se dostalo *Knihovně Střední Evropy* mimo jiné od francouzské a britské pobočky Nadace Jana Husa.

Po listopadu 1989 pokračuje ediční činnost *KSE* v *Institutu pro středoevropskou kulturu a politiku*, který vydává i revui *Střední Evropa*. Vyšlo zde třetí vydání Kučerovy studie, ostatní knihy vyšly v jiných nakladatelstvích, Moravského učebnice zůstává zatím nevydána.

JÍŘÍ GRUNTORÁD

Soupis titulů

MIŁOSZ, Czesław

Ztročený duch / Czesław Miłosz ; Z polštiny přeložili [Andrej Stankovič a Jindřich Belling]. – [1. pův. vyd.]. – Praha : Knihovna Střední Evropy, 1988. – 246 s. ; 24 x 20 cm. – ([Odborná řada]). – Vazba v kartonu s barevným přebalem.

[Eseje. Tiskem: Praha, Torst 1992.]

MLEJNEK, Josef

Pastvina / Josef Mlejnek. – [1. pův. vyd.]. – Praha : Knihovna Střední Evropy, 1987. – 66, [3] s. ; 24 x 21 cm. – ([Literární řada] ; Sv. [2]). – Na titulním listě uvedeno vrocení 1986, na zadní straně přebalu 1987. – Vazba v kartonu s barevným přebalem.

[Sbírka básní. Tiskem: Brno, Host 1994.]

MORAVSKÝ, František

České dějiny do roku 1848 : gymnaziální učebnice. Díl 1 / [František] Moravský. – [1. pův. vyd.]. – Praha : Knihovna Střední Evropy, 1989. – 185 s. ; 24 x 21 cm. – František Moravský vl. jménem Bedřich Smékal. – Tištěno oboustranně. – Černá plátěná vazba s nalepeným barevným štítkem.

MORAVSKÝ, František

České dějiny do roku 1848 ; gymnaziální učebnice. Díl 2 / [František] Moravský. – [1. pův. vyd.]. – Praha : Knihovna Střední Evropy, 1989. – 218 s. ; 24 x 21 cm. – František Moravský vl. jménem Bedřich Smékal. – Tištěno oboustranně. – Černá plátěná vazba s nalepeným barevným štítkem.

OLIČ, Jiří

Čtení o Jakubu Demlovi / Jiří Olič; Redakce [Zbyněk Hejda]. – [1. pův. vyd.]. – Praha : Knihovna Střední Evropy, 1987. – 248 s. : 1 fot. ; 24 x 20 cm. – (Odborná řada ; Sv. 1). – Tištěno oboustranně. – Vazba v kartonu s barevným přebalem.

[Literárněhistorická studie. Tiskem: Olomouc, Votobia 1993.]

PODIVEN

Češi v dějinách nové doby : Pokus o zrcadlo. Díl 1 / Podiven. – [1. pův. vyd.]. – Praha : Knihovna Střední Evropy, 1989. – 2 sv., 396 s. ; 23 x 20 cm. – Podiven je autorský kolektiv Petr Přhoda, Petr Pithart a Milan Otáhal. – Černá plátěná vazba s nalepeným barevným štítkem. – Toto vydání neobsahuje 7. kapitolu.

[Studie. Tiskem: Praha, Rozmluvy 1991.]

SINGER, Isaac Bashevis

Koruna z peří a jiné povídky / Izák Bashevis Singer; Překlad [Anna Lorencová]. – [1. pův. vyd.]. – [Praha] : Knihovna Střední Evropy, 1988. – 278, [1] s. ; 24 x 20 cm. – ([Literární řada] ; Sv. [4]). – Překladatel neuveden. – Přeloženo z různých vydání. – Vazba v kartonu s barevným přebalem.

[Povídky. Tiskem v jiném výběru a v jiných překladech s názvem *Korunka z peří*: Praha, Argo 1998.]

SINGER, Isaac Bashevis

Šoša / Izák Baševiš Singer; Překlad [Lucie Lucká]. – [Praha] : Knihovna Střední Evropy, 1986. – 269 s. ; 24 x 21 cm. – (Literární řada ; Sv. 1). – Na titulním listě uvedeno původní vydání Penguin Books 1979. – Vazba v kartonu s barevným přebalem.

[Román. Tiskem: Praha, Odeon 1992.]

VRÁNA, J.

Národy a státy ve Střední Evropě / J. Vrána. – [1. pův. vyd.]. – [Praha] : Knihovna Střední Evropy, 1989. – 151 s. ; 24 x 21 cm. – J. Vrána vl. jménem Rudolf Kučera. – Tištěno oboustranně. – Vazba v kartonu s barevným přebalem, kde jsou uvedeny již vydané a připravované tituly KSE.

[Studie. Tiskem s názvem *Kapitoly z dějin Střední Evropy*: München, Tschechischer Nationalausschuss in Deutschland 1989 a Praha, Institut pro středoevropskou kulturu a politiku 1992.]

WELS, Šimon

U Bernátů / Šimon Wels ; Ediční poznámka [a redakce] Zbyněk Hejda. – [1. pův. vyd.]. – Praha : Knihovna Střední Evropy, 1987. – 191, [1] s. ; 24 x 20 cm. – ([Literární řada] ; Sv. [3]). – Obsahuje též 2 s. faksimile autorova rukopisu. – Vazba v kartonu s barevným přebalem.

[Vzpomínky. Tiskem: Praha, Torst 1992.]

WELS, Šimon

U Bernátů / Šimon Wels ; Ediční poznámka [a redakce] Zbyněk Hejda. – [2. vyd.]. – Praha : Knihovna Střední Evropy, 1987?. – 168, [2] s. ; 24 x 20 cm. – ([Literární řada] ; Sv. [3]). – Obsahuje též 2 s. faksimile autorova rukopisu. – Tištěno oboustranně. – Vazba v kartonu s barevným přebalem.

[Viz 1. vydání.]